

एप्रिल २०१७

होऊयात कचरापेटी मुक्त !!

निसर्ग संवर्धनासाठी आता शहर भागातून जास्तीतजास्त प्रयत्न व्हायला हवेत असं नक्कीच जाणवतंय. ह्या प्रयत्नामध्ये महिलांचा खूप मोठा सहभाग असू शकतो हे नक्की. महिलांमध्ये जी एक अन्तःप्रेरणा असते, तिचा उपयोग निसर्ग संवर्धनात होऊ शकतो.

अगदी घरामध्ये कुटुंबाचं आरोग्य असो किंवा ऑफिस मधे पर्यावरण सांभाळण्यासाठी योग्य पद्धती लावणे असो किंवा अगदी डोंगरावर जाऊन झाडे जगवणे असो, प्रत्येक ठिकाणी योग्य पावले उचलल्यास आपल्यापासून निसर्ग संवर्धनाची सुरुवात होऊ शकते.

ह्यातली एक अगदी छोटीशी कृती बघुयात, ज्याचा खूप मोठा परिणाम शहरी आरोग्य, आजूबाजूचे पर्यावरण आणि त्यामुळे माणसाचे आरोग्य ह्यावर होऊ शकेल. ही कृती म्हणजे आपल्या घरातून कचरापेटी 'हद्दपार' करणे ! ह्यात काहीच अवघड नाहीये, फक्त जरा विचार करण्याची गरज आहे.

हे का करायचं हे नव्यानं सांगण्याची गरज नाही, ज्यांना शंका असेल त्यांनी 'देवाची उरळी' इथला कचरा डेपो पाहून यावा. तिथे सर्व आपलाच म्हणजे पुण्याचाच कचरा असतो.

तर, कचरापेटीच हद्दपार करणे ह्याकरता काही सोप्या stepsstepsstepsपाहूयात,

१. कचरापेटीचं सर्वेक्षण, म्हणजे रोज आपण कचरा म्हणून काय टाकतो याची यादी बनवणे. हे घरातील सगळ्यांनी मिळून करावे.
२. प्रकाराप्रमाणे या यादीतील वस्तूंचे वर्गीकरण करणे. म्हणजे परत वापरण्यासारख्या आणि टाकाऊ. यातून एक लक्षात येईल की खरंतर कचरा म्हणून खूप कमी वस्तू आहेत.
३. ह्यातला अन्नाशी संबंधित कचरा हा सरळ गांडूळ खत बनवायला उपयोगात येईल. खत बनवण्यासाठी खूप सोप्या पद्धती आज अस्तित्वात आहेत.
४. कचरा यादीशी ओळख वाढवणे. प्लास्टिक, धातू, कपडे (सुती व सिंथेटिक), इ-कचरा, हानीकरण कचरा, इ.
५. यातला कुठला कचरा आपण निर्माणच करणार नाही याची एक वेगळी यादी करता येईल. उदाहरण, सिंथेटिक कपडे न वापरणे.

६. जो काही कचरा आहे त्याची साधी साफसफाई म्हणजे अगदी थोडं पाणी वापरून. अस केल्यास, त्या कचऱ्याकडे बघण्याचा दृष्टीकोन बदलेल. आणि तो हाताळणार्यांच्या आरोग्याची थोडी काळजी घेतली जाईल.

७. आपल्या आजूबाजूला खूप जण ह्या कचऱ्यावर अवलंबून असतात आणि ते खूप मोठं स्वच्छता राखण्याचं काम करत असतात. त्यांची ओळख करून, ते कचऱ्याच काय करतात, त्यातून त्यांना काय मिळतं ह्याची माहिती करून घेणे. ह्यामुळे असं कळू शकेल की कुठला कचरा अगदी निरुपयोगी म्हणून डेपोत फेकला जातो.

८. असा निरुपयोगी कचरा म्हणजे थर्माकोल, काही प्रकारचे प्लास्टिक, इ. अशा वस्तू न वापरणे आणि न आणणे. म्हणजे गणपतीच्या आरासी मधे थर्माकोल सोडून पुठ्ठा, कागद, कपडा वापरणे.

९. आता बऱ्यापैकी कचऱ्याची ओळख झाली आहे तर, प्रत्येक प्रकारच्या कचऱ्याकरता वेगवेगळ्या बादल्या / पिशव्या / पेट्या ठेवणे. ह्यामुळे कुठल्या कचऱ्यावर काय प्रक्रिया करायची हे समजणे सोपे होते.

१०. कुठला कचरा पुन्हा वापरता येईल, कुठला काही प्रक्रिया करून वापरता येईल, हे पण आतापर्यंत समजले असेलच. त्याप्रमाणे प्रत्येक वस्तू निरनिराळ्या प्रक्रिया उद्योगांकडे देणे.

११. आता सगळ्यात महत्वाचं. ज्या वस्तूंची नीट विल्हेवाट लावता येत नाही, उदा थर्माकोल, काही प्रकारचे प्लास्टिक, सॅनिटरी नॅपकीन, इ. अशा वस्तूंचा वापरच थांबवायला हवा हे नक्की. आणि ह्या प्रत्येकाकरता नक्की चांगले पर्याय आता उपलब्ध आहेत.

तर होऊयात कचरापेटी मुक्त !

आणि एकदा घर कचरापेटी मुक्त झाला की शहर आणि शेजारची गावे कचरा मुक्त व्हायला वेळ लागणार नाही.